

MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMLARINDA GÖREVLİ PİYANO ÖĞRETİM ELEMANLARININ MÜZİK ALAN BİLGİSİ'NİN DERSE AKTARIMINA İLİŞKİN GÖRÜŞ, PLANLAMA VE UYGULAMALARI **

Bir Üniversite Örneği*

MA, Can KAHRAMANSOY*
Doç. Dr. Nesrin KALYONCU*

**Marmara Ü. Eğitim Bilimleri Dergisi
28, 91-102, (2008).

ÖZET

Bu araştırmada, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda görevli Piyano öğretim elemanlarının, Müzik Alan Bilgisi'nin Piyano dersine aktarımına ilişkin görüşlerinin; bu konuya ders planlarında verdikleri yerin; derslerdeki transfer düzeyinin ve transfer yöntemlerinin saptanması amaçlanmıştır. Araştırma, Müzik Alan Bilgisi kapsamındaki dallardan Müzik Tarihi, Müzik Formları ve Çokseslendirme Bilgisi ile sınırlandırılmıştır. Çalışma, Karadeniz Bölgesi'nden seçilen bir üniversitenin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda uzmanlık alanı Piyano Eğitimi olan beş öğretim elemanı ile sürdürülmüştür. Araştırma verileri ise, naratif görüşme, doküman analizi ve gözlem yöntemleriyle toplanmıştır. Araştırma sonucunda, öğretim elemanlarının Müzik Alan Bilgisi'ne ait içeriklerin Piyano dersine aktarılması gereğine inandıkları; buna karşın mevcut ders planlarında bu konuya yer vermedikleri; uygulamada ise ilgili bilgilerin "Çok Az" ve genellikle de "Hiç" düzeyinde transfer edildiği saptanmıştır. Ayrıca, bu dalların transferinde en sık kullanılan yöntem "Anlatım" olarak saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Piyano Dersi; Transfer; Müzik Alan Bilgisi; Müzik Tarihi; Müzik Formları Bilgisi; Çokseslendirme Bilgisi

OPINIONS, PLANNING AND PRACTICES OF PIANO INSTRUCTORS OF MUSIC TEACHER TRAINING PROGRAMS REGARDING THE TRANSFER OF MUSICAL FIELD KNOWLEDGE TO THE PIANO CLASS

A University Sample

SUMMARY

This research aims to determine the opinions of Piano instructors of music teacher training programs regarding the transfer of musical field knowledge to the Piano class, the place they give this subject to their course planning, the level of transfer and the methods of transfer. This research has been limited with Music History, Musical Forms and Polyphone Knowledge among Musical Field knowledge branches. This study has been conducted with five instructors, whose expertise are Piano Education, and who teach at Music Teacher Training Undergraduate Program at a university chosen from the Black Sea Region, Turkey. Research data was collected via narrative interview, document analysis and observation. At the end of the research, it was determined that the instructors believe the context of Musical Field Knowledge should be transferred to the Piano course, but that they do not give place in their course plans, and that the knowledge is transferred at the level of "Relatively Little" and generally "None" during practice. Moreover, the method used most for the transfer of said branches was found to be "Narration".

Key words: Piano Course; Transfer; Musical Field Knowledge; Music History; Musical Forms; Polyphone Knowledge

* Bu makale, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yapılan, "Müzik Öğretmenliği Programlarında Görevli Piyano Öğretim Elemanlarının Müzik Alan Bilgisi'ni Ders Transferi: Bir Üniversite Örneği" isimli Yüksek Lisans Tezi'nden hareketle oluşturulmuştur.

* Bitlis Sağlıklı Kamran İnan Yatılı İlköğretim Bölge Okulu Müzik Öğretmeni, cankahramansoy@yahoo.com.tr

* Abant İzzet Baysal Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi, kalyona@gmx.net

1. GİRİŞ

Toplumların müzik kültürünün yeni yetişen nesillere aktarılmasında ve böylece bu birikimin yaşatılmasında büyük payı olan müzik öğretmenlerine, meslekleri için gereken esas donanım müzik öğretmenliği eğitimi sürecinde kazandırılmaktadır. Günümüz Türkiye`sinde Eğitim Fakültelerinde Müzik Öğretmenliği Lisans Programlarında gerçekleştirilen bu öğrenimde, okullardaki müzik derslerinin doğru ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için, müzik alan bilgisi, müziksel davranışlar, pedagojik ve didaktik donanımlar başta olmak üzere (Kalyoncu, 2004), çeşitli yeterlikler kazanmış öğretmenlerin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

Çalgı çalma becerisi, müzik öğretmenlerinin sahip olması gereken başlıca yeterliklerden birisidir. İnsanın müzikle uğraşmasının temel biçimlerinden birisi olan çalgı çalma (Kutluk, 2001), müzik öğretmenlerinin mesleki başarısını etkileyecek faktörlerdendir. Müzik öğretmeni çalgısını, dersin doğası gereği çok çeşitli öğrenme alanlarında ve etkinliklerinde kullanabilmektedir. Çalgının derste çalma içerikleri dışında da araç olarak kullanılması; özellikle kuramsal konuların daha iyi kavranmasına yardımcı olabilir. Öğrencilerin, öğretmenin çaldığı enstrümanın/enstrümanların fiziki, teknik ve müzikal özelliklerini görerek, işiterek, dokunarak ve denemeler yaparak tanımları; öğrencileri özendirerek onların müziksel ilgi gelişimini de olumlu yönde etkileyebilir.

Günümüzde müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda çalgı eğitimi üzerinde önemle durulmakta; öğretmen adaylarının meslek hayatlarında yararlanabilmeleri için birkaç çalgıyı öğrenmeleri veya birkaç çalgıda en azından temel becerileri edinmeleri hedeflenmektedir (YÖK, 1998 & 2006). Çeşitli okul çalgıları, bireysel olarak seçilen Avrupa ve Türk Müzik Kültürü`ne ait çalgılar vb. ile birlikte, bu süreçte tüm öğrenciler tarafından öğrenilmesi zorunlu tutulan çalgı Piyano`dur (a.g.e.).

1998 merkezi Müzik Öğretmenliği Lisans Programı`nda Piyano I-VI dersleri için verilen tanım şöyledir: “Piyano eğitimi ve öğretimi, müzik öğretmenliği programının temelini oluşturur. Aşamalı olarak, tekik (sic!) alıştırma ve etüdler, Türk ve dünya bestecilerinin eserlerinden örnekleri, eğitim müziği örneklerini, piyano literatürü ile okul müzik eğitiminde öğrenme-öğretme tekniklerini kapsar” (YÖK, 1998, 80). Dersin tanımında, piyano eğitiminin müzik öğretmenliği programının temelini oluşturduğu öncelikle vurgulanmaktadır; çünkü Piyano, müzik öğretmenlerinin meslek yaşamlarında kullanacakları çalgıların başında gelir. Bu çalgıda entonasyon zorluğunun olmaması, armonik-polifonik karaktere sahip olması ve başlıca eşlik çalgısı oluşu bunun en önemli sebeplerindendir (Yönetken, 1952, 2).

Piyanonun müzik dersinde kullanımı, başta işitme eğitimi olmak üzere birçok içeriğin kazandırılmasında kolaylıklar sağlayabileceği gibi, öğrencilerin yapılan dersten zevk almasına da hizmet edecektir. Piyano; müzik yapma, dinleme, müziksel okuma becerileri kazanma, müziği anlama, müzik bilgisi oluşturma ve diğer müzik çalışmalarına temel oluşturma bakımından en yaygın ve en temel çalgı olarak kabul edilmekte; bu nedenle piyano eğitiminin müzik programlarının vazgeçilmez bir parçası olduğu belirtilmektedir (Buchanan, 1964 ve Vernezza, 1967`den akt.: Kasap, 2004, 160). Piyano çalma becerilerinin, müzik derslerinde doğaçlama yapma, çokseslendirme, eşlik yapma, birlikte seslendirme, partiyon çalma vb. gibi aktivitelerde işlevsel özellikleri de bulunmaktadır (Kasap, 2004, 161).

Piyano, çeşitli müziksel öğrenmelerde aracı roller oynarken; Piyano dersindeki kazanımları destekleyen konu alanları da bulunmaktadır. Bunlar Ernst tarafından *İkincil Öğrenme Alanları* olarak nitelenmekte ve *Çalma Tekniği*, *Bedensel Eğitim*, *Müzik Teorisi*, *Eser Analizi*, *İşitme Eğitimi* ve *Müzik Tarihi* olarak sıralanmaktadır (1991, 44). Piyano dersi, burada da altı çizildiği gibi çeşitli müzik bilgileriyle, yani *Müzik Alan Bilgisi* ile sıkı ilişkiler içerisindedir. *Müzik Alan Bilgisi*, müziğin temel özellikleri, yasaları, kavramları, kuramları, ilkeleri, temel öğeleri, öğeler arası ilişkileri, müziğin tarihsel gelişimi ve müzik kültürel olguları vb. içine alır (Kalyoncu, 2004). Piyano eğitimi, *Müzik Alan Bilgisi* ne dayalı ve sürekli onunla örülmüş olarak ilerleyen bir süreçtir.

Piyano öğretimiyle ilgili yayınlarda, diğer çalgı derslerinde olduğu gibi Piyano dersinde de müzik bilgileriyle ilişkilendirme gereği vurgulanmaktadır. Müzik Teorisi, Müzik Tarihi, Çokseslendirme Bilgisi, Müzik Formları Bilgisi, Tür ve Stil Bilgisi vb. gibi dallara ait bilgiler, Piyano dersinde çalışılan parçalara paralel olarak ele alınmalıdır (Bastien, 1977; Cortot, 1950; Ercan, 2003; Ercan, 2008; Ernst, 1991; Fenmen, 1997; Pamir, 1984; Richter, 1997; Tufan, 1995; Varró, 1958; von Besele, 1965). Böylece, hem dersin müzik kuramsal alt yapısı oluşturulacak; hem de çalışılan parçaların daha hızlı anlaşılıp kavranması ve uygun biçimde yorumlanması sağlanabilecektir. Söz konusu ilişkilendirmeler, notaların mekanik bir biçimde seslendirilmesinin ötesinde eseri doğru ifade etmeye; böylece piyano dersinin amaçlarına üst düzeylerde ulaşılmasına hizmet edecektir.

Piyanoya başlangıç aşamasında dahi oyunlarla örülmüş olarak çalışılması önerilen (Heilbut, 1993; Kreuzsch-Jacob, 1993; Neuhaus, 1993) ve bu aşamada *Temel Müzik Teorisi* ne odaklanan bilgi aktarımı, gittikçe çeşitlenmekte ve karmaşıklaşmaktadır. Çalışılan eserlere göre çeşitlilik gösterse de, farklı dönemlerden eserleri çalmaya geçmiş öğrencilerle, detaylı biçimsel ve biçimsel bilgi aktarımının ve analizlerin yapılması kaçınılmaz bir hal almaktadır. Dersin salt el becerisini merkeze almadan çok yönlü olarak sürdürülmesi, öğrencileri derse ve çalışılan esere daha da yakınlaştırmakta, çaldıkları eseri anlamalarını ve dersten zevk almalarını sağlamakta, kısaca performansı olumlu yönde etkilemektedir (Bağçeci, 2001).

Piyano öğretmeni, dersin planlama aşamasından itibaren bu çok yönlü çalışmanın gerçekleşmesini sağlayacak esas kişidir. Öğrenen bireyi bu doğrultuda yönlendirmek, merak uyandırmak ve rehberlik etmek onun temel işlevlerinden birisidir (Ernst, 1991). Piyano öğretmenlerinin alana ait kuramsal bilgileri derse transfer etmeleri ve ilgili ders dışı çalışmalarda da öğrencileri bu konuda yönlendirmeleri beklenmektedir.

Bu araştırmada, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda yürütülen Piyano derslerinde *Müzik Alan Bilgisi*'nin yerinin tespiti amaçlanmıştır. Araştırmacılar, müzik öğretmeni adaylarını bu yönde teşvik etmeyi, onlara ilgili bakış açılarını ve bütüncül çalışma alışkanlıklarını kazandırmayı, Piyano öğretim elemanlarının öncelikli görevlerinden birisi olarak algılamaktadırlar. Müzik öğretmeni adaylarının Piyano eserlerini etraflıca çözümleyebilmeleri ve böylece çeşitli müziksel öğrenme alanlarını birbiriyle ilişkilendirebilmeleri, derslerin bütüncül bir anlayışla işlenmesine bağlıdır. Bundan dolayı araştırmada, Piyano öğretim elemanlarının *Müzik Alan Bilgisi*'nin derse aktarımına ilişkin görüş ve planlamaları ile uygulamaları “transfer düzeyi” ve “transfer yöntemleri” bileşenlerinde incelenmiştir. Araştırma, *Müzik Alan Bilgisi* kapsamındaki dallardan *Müzik Tarihi*, *Müzik Formları Bilgisi* ve *Çokseslendirme Bilgisi* ile sınırlandırılmıştır.

2. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu araştırma iki desende temellenmektedir: Görgül (ampirik) tarama ve belgesel tarama. Çalışma grubu ise, Karadeniz Bölgesi'nden seçilen bir üniversitenin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda piyano derslerini yürüten öğretim elemanlarından oluşmaktadır. Bu kurumda 9 öğretim elemanı (3 öğretim üyesi, 3 öğretim görevlisi, 2 araştırma görevlisi ve 1 ücretli öğretim elemanı) Piyano dersi vermektedir. Bu evrenden, “amaçlı örnekleme” (Yıldırım, Şimşek, 2003, 107) yöntemi kullanılarak, *sadece uzmanlık alanı Piyano Eğitimi* olan beş öğretim elemanı seçilmiştir.

Araştırma verileri, 2006 yılında dört aylık bir süreçte üç ana yöntemle toplanmıştır. Öğretim elemanlarının *Müzik Alan Bilgisi*'nin derse aktarımı konusundaki görüşlerinin saptanması için *naratif görüşme*¹ yapılmıştır. Görüşmede, konuyla ilgili, fakat yönlendirici

¹ *Naratif görüşme*, katılımcılara yapılandırılmamış ve yönlendirmeyen genel sorular sorularak, ilgili konudaki kendi bilgi, deneyim veya görüşlerinin ortaya çıkarılmasını amaçlayan bir veri toplama yöntemidir (Mayring, 1999).

olmayan 5 ana sorudan yola çıkılarak, piyano öğretim elemanlarının bu konudaki düşünce ve yaşantılarını özgür bir şekilde anlatabilecekleri ortam sağlanmıştır. Kaydedilen görüşmelerin, sınıflama ve sıralama ölçekleri kullanılarak nitel içerik analizi yapılmıştır.

Piyano dersi planlarında *Müzik Alan Bilgisi* ile ilişkilendirme durumunu tespit edebilmek için, öğretim elemanlarının oluşturduğu ders içerikleri *doküman analizi* yöntemiyle irdelenmiştir.

Uygulama aşamasında *Müzik Alan Bilgisi*'nin derse "transfer düzeyi" ile "transfer yöntemlerinin" belirlenmesinde ise *gözlem* yöntemi kullanılmıştır. Öğretim elemanlarının, çeşitli dönemlerden eserleri çalabilen öğrencileriyle sürdürdükleri ardışık beşer dersi gözlemlenmiştir ve öğrenciler tesadüfi seçimle belirlenmiştir. Öğrencilerin çalıştıkları eserler ise, Pamir'in sınıflamasına göre, altıncı ve daha üst basamak piyano edebiyatına dahildir (1984, 84ss.). Ders esnasında araştırmacılar dersliklerde bulunmamışlar; doğal yapıya en yakın olanı elde edebilmek amacıyla derslerin görüntü kaydı yapılmıştır.

Gözlem için, ilgili öğretim-öğrenme davranışlarının ayrı maddelerde belirtildiği bir gözlem formu/ders analiz formu hazırlanmıştır. Bu formda Müzik Tarihi 7, Form Bilgisi 8, Çoxkeslendirme Bilgisi 10 ve Transfer Yöntemleri 14 olmak üzere toplam 39 madde bulunmaktadır.² Formda beşli dereceleme ölçeği kullanılmış ve *Müzik Alan Bilgisi* aktarımı ile ilgili her bir maddenin derste ele alınış biçimine göre şöyle puanlanmıştır: Eğer ilgili noktalar ders süresince hiç ele alınmamışsa 0=Hiç (0-0.49); birkaç defa çalışılmışsa 1=Çok Az (0.50-1.49); eserlerin veya dersin belirli bölümlerinde çalışılmışsa 2=Kısmen (1.50-2.49); dersin ve eserlerin büyük bir bölümünde çalışılmışsa 3=Büyük Ölçüde (2.50-3.49) ve parçaların tümünde sürekli olarak çalışılmışsa 4=Tamamen (3.50-4.00).

Araştırmacılar her dersi ayrıca irdelerek analiz formlarındaki maddeleri puanlamış ve elde edilen veriler SPSS 10.0 paket programı kullanılarak *tanımlayıcı istatistik işlemlerine* tabi tutulmuştur. İki ayrı gözlemcinin değerlendirmesinin güvenilirliğini ölçmek için *basit korelasyon analizi* yapılmıştır. 25 derslik puanlamaların öğretim elemanlarına göre korelasyon katsayıları ise, A için $r = 0.87$; B için $r = 0.80$; C için $r = 0.91$; D için $r = 0.87$ ve E için $r = 0.85$ olarak bulunmuştur. Bu değerler, iki gözlemcinin puanlamaları arasındaki tutarlılığın çok yüksek olduğunu göstermektedir.

3. BULGULAR

3.1. Müzik Alan Bilgisi'nin Piyano Dersine Aktarımına İlişkin Görüşler

Öğretim elemanlarının hepsi, genel olarak Müzik Tarihi bilgilerinin Piyano dersiyle ilişkilendirilmesi görüşündedirler. Derslerde özellikle ele alınması gerektiğini belirttikleri konular ise şunlardır: Eserin bestecisi, eserlerin dönem stil özellikleri ve dönemin diğer özellikleri. Bununla birlikte, uygulamada Müzik Tarihi ile ilişkilendirmede sorunlar olduğunu ve detaylara giremediğini de ifade etmekte; bunu da "1998 Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda Müzik Tarihi dersinin süresinin yetersiz oluşu", "Öğrencilerin ilgili ön öğrenmelerinin değişkenliği" ve "Öğrencilerin müzik tarihsel konuları araştırıp okumaya olan ilgilerinin azlığı" gibi sebeplere dayandırmaktadırlar.

Öğretim elemanları Müzik Formları Bilgisi bağlamında, çalışılan parçaların biçimsel unsurlarının belirlenmesi üzerinde durmuşlardır. Görüşlerdeki genel eğilim ise, parçaların motif, cümle ve dönemleri ile form tipi hakkında bilgilendirme yapılması yönündedir. Formu kavramayan öğrencinin eseri anlamlandıramayacağını düşünmektedirler. Öğretim elemanlarına göre, Müzik Formları Bilgisi'nin Piyano dersine transferi konusunda da sorunlar

² Formun kapsam geçerliği konusundaki katkılarından dolayı Prof. Semlin TUFAN'a; analizler esnasındaki katkılarından dolayı da Nihal ULUTÜRK'e teşekkür ederiz.

vardır. Bir öğretim elemanı, Pişano derslerinin devam ettiği üç yıl boyunca sadece küçük formlarda eserler çalışabildiklerini ve büyük formlara geçilemediğini özellikle vurgulamıştır. Yaşanan sorunlar “Uygulanan programda Müzik Formları dersinin olmayışı”, “Form Bilgisinin Müzik İşitme dersi kapsamında işlenmesi ve yetersiz kalması”, “Öğrencilerin yeterli bilgiye sahip olmamaları ve derslere bu konuları araştırmadan gelmeleri” gibi sebeplere dayandırılmaktadır.

Öğretim elemanları, Çokseslendirme bilgilerinin de Pişano dersiyle ilişkilendirilmesini ve derslerde armonik analiz yapılarak özellikle de akor çözümleri ve kadanslar üzerinde durulması gerektiğini söylemişlerdir. Yine genel olarak Kontrapunkt çalışılması gereği de dile getirilmiştir. Pişano öğretim elemanları, diğer alanlarda olduğu gibi Çokseslendirme bilgilerinin Pişano dersine transferinde de sorunlar yaşamaktadırlar. Bu problemlerin ise, “Uygulanan programda Armoni'nin ayrı bir ders olarak tanınmaması”, “Çokseslendirme konusunun İşitme ve seçmeli Armoni derslerinde yeterince ele alınamaması”, “Öğrencilerde temel eksiklerin olması ve çözümlene becerilerine sahip olmamaları” ve “Öğrencilerin Türk Müziği Çoksesliliđi konusunda yeterli bilgiye sahip olmamalarından” kaynaklandığını düşünmektedirler.

3.2. Pişano Dersi Planlarında Müzik Alan Bilgisi'nin Yeri

Çalışma grubunda yer alan Pişano öğretim elemanları dersleri için bireysel planlar yapmamaktadırlar. Bununla birlikte, bu kurumda çalışan tüm Pişano öğretim elemanlarının birlikte oluşturduğu ve üniversitenin *European Credit Transfer System (ECTS) Bilgi Paketi* içerisinde yer alan Pişano I-VI dersleri planları mevcuttur. Analizler, bu derslerin içeriklerinin, YÖK'ün zorunlu kıldığı ve araştırmann yapıldığı dönemde yürürlükte olan 1998 Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda verilen Pişano ders tanımlarıyla paralel olduğunu göstermiştir. Öğretim elemanlarının planlarında da ağırlıklı olarak çalma becerilerine yer verilmekte; YÖK programındaki ders tanımlarında da olduğu gibi, Müzik Tarihi, Müzik Formları Bilgisi ve Çokseslendirme Bilgisi ile ilişkilendirmeyi içeren herhangi bir konu yer almamaktadır.

3.3. Müzik Alan Bilgisi'nin Pişano Dersine Aktarımının Uygulamadaki Görünümü

3.3.1. Müzik Alan Bilgisi'nin Pişano Dersine Transfer Düzeyi

Betimsel istatistik sonuçlarına göre, Müzik Tarihi dalında *dönem stil özelliklerinin* “Çok Az”; gözlem formunda yer alan diğer noktaların ise “Hiç” düzeyinde çalışıldığı tespit edilmiştir. Müzik Formları Bilgisi kapsamındaki eserlerin biçimsel unsurlarına ve yapısal ilişkilerine yönelik tüm noktaların aktarım düzeyi de “Hiç” olarak saptanmıştır. Çokseslendirme Bilgisi ile ilgili olarak ise, derslerde *akor tipleri ve eşlik konumundaki seslerin* “Çok Az”; bunun dışında kalan diğer noktaların “Hiç” düzeyinde ele alındığı saptanmıştır. Müzik Tarihi'nin genel transfer düzeyi $X = 0.14$; Müzik Formları'nın $X = 0.20$; Çokseslendirme Bilgisi'nin ise $X = 0.30$ olarak bulunmuştur. Bu değerlere göre, her üç dalın genel transfer düzeyi de “Hiç”tir. Çizelge 1'de, Müzik Tarihi, Müzik Formları Bilgisi ve Çokseslendirme Bilgisi kapsamında gözlemlenen her ilişkilendirme noktasına ait aritmetik ortalamalar ve her üç dal için genel transfer düzeyi sinoptik olarak sunulmaktadır.

Çizelge 1: Müzik Tarihi, Müzik Formları Bilgisi ve Çökseslendirme Bilgisi'nin Piyano dersine transfer düzeyine sinoptik bakış

Müzik Tarihi	$\bar{X}$	Müz. Form Bilgisi	$\bar{X}$	Çökseslendirme Bilgisi	$\bar{X}$
Eserin bestecisinin Hayatı	0.00	Parçaların motifleri	0.12	Parçalardaki akor tipleri (temel ve çevrim akorlar)	0.54
Bestecinin müziksel stili	0.16	Cümleler	0.14	Akor türleri (Uyşunlu, uyşunmsuz, eksik, artık akorlar)	0.00
Bestecinin çağdaşları	0.00	Dönemler	0.00	Akor çözümleri	0.30
Eserin dönem stil özellikleri	0.70	Bölümler	0.28	Kadanslar	0.26
Eserin dönemindeki siyasi, toplumsal ve kültürel olaylar	0.00	Bölümler arasında ritmik, melodik ve armonik ilişkiler	0.32	Modülasyonlar	0.20
Eserin dönemindeki diğer sanat dallarının durumu	0.00	Tekrar eden motif veya cümleler	0.44	Parçalardaki eşlik konumundaki sesler	0.96
Parçalar arasında dönemsel ilişkilendirme	0.14	Temalar, farklı temaları içeren cümleler	0.26	Kontrapunkt örüntüsündeki bir eserde esas motif	0.16
		Parçaların form tipi	0.04	Kontrapunkt-Esas motifi takip eden taklitler	0.22
				Kontrapunkt-Tema ve cevap ilişkisi	0.04
GTD*: $\bar{X}$ =0.14		GTD: $\bar{X}$ =0.20		GTD: $\bar{X}$ =0.30	

*GTD: Genel Transfer Düzeyi

3.3.2. Müzik Alan Bilgisi'nin Piyano Dersine Transferinde Kullanılan Yöntemler

Çizelge 2`de Müzik Alan Bilgisi'nin Piyano dersine transferinde kullanılan yöntemlere ilişkin betimsel istatistikler verilmiştir.

Çizelge 2: Müzik Alan Bilgisi'nin Piyano dersine aktarımında kullanılan yöntemler

Yöntemler	GDS*	$\bar{X}$	Min. (0)	Max. (4)	SS
Anlatım	25	1.64	1.00	4.00	.545
Gösterip Yaptırma		1.26	1.00	3.00	.482
Soru-Cevap		0.84	1.00	2.00	.343
Şifreleme/Sembolleştirme		0.72	0.00	3.00	.892
Çözümleme		0.62	0.00	2.00	.511
Renklendirme		0.42	0.00	3.00	.580
Karşılaştırma		0.40	0.00	1.00	.316
Ödev		0.16	0.00	1.00	.260
Dinleme		0.00	0.00	0.00	.000
İzleme		0.00	0.00	0.00	.000
Sınıflama		0.00	0.00	0.00	.000
Grafikleme		0.00	0.00	0.00	.000
Devinme		0.00	0.00	0.00	.000

*GDS: Gözlemlenen Ders Sayısı

Betimsel istatistik sonuçlarına göre, *Anlatım* “Kısmen” düzeyinde olmakla birlikte en sık kullanılan yöntemdir. Bunu, “Çok Az” düzeyinde kullanılan *Gösterip Yaptırma*, *Soru-Cevap*, *Şifreleme/Sembolleştirme* ve *Çözümleme* yöntemleri takip etmektedir. Derslerde, *Renklendirme*, *Karşılaştırma* ve *Ödev* yöntemleri ise “Hiç” düzeyinde kullanılmaktadır. Gözlem Formu`nda yer alan ve derslerde hiç kullanılmadığı tespit edilen diğer transfer yöntemleri ise *Dinleme*, *İzleme*, *Sınıflama*, *Grafikleme* ve *Devinme`dir*.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Seçilen üniversitenin Müzik Öğretmenliği Lisans Programı`nda görevli Piyano öğretim elemanlarının, *Müzik Alan Bilgisi`nin* derse aktarımına ilişkin görüş, planlama ve uygulamalarını saptamayı amaçlayan bu araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1- Çalışma grubunu oluşturan öğretim elemanları, Müzik Tarihi, Müzik Formları Bilgisi ve Çokseslendirme Bilgisi içeriklerinden Piyano dersine ilişkisi olanların derse aktarılması gerektiği görüşündedirler. *Müzik Tarihi* için eserlerin bestecisi, eserin dönem stil özellikleri ve dönemin diğer özellikleri; *Müzik Formları Bilgisi* için eserlerin motif, cümle ve dönem gibi yapısal unsurları ve form tipi; *Çokseslendirme Bilgisi* için ise armonik çözümleme, akor çözümleri, kadanslar ve Kontrapunkt, öğretim elemanlarının çoğunluğunun dile getirdiği noktalar. Öğretim elemanlarının ifadeleri, onların bu hususta temel bilince sahip olduklarını göstermektedir.

2- Öğretim elemanları, ilgili bilgilerin aktarımı konusundaki görüşlerine ek olarak, uygulamada sorunlar yaşandığını da vurgulamaktadırlar. Bu sorunların ise, araştırmanın yapıldığı tarihte yürürlükte olan *1998 Müzik Öğretmenliği Lisans Programı`nın* ilgili dersleri ya hiç ya da yetersiz olarak kapsamasından ve öğrencilerin alt yapı eksiklerinden kaynaklandığını düşünmektedirler. Öğretim elemanları yaşanan problemler konusunda öz eleştirel bir yaklaşım sergilememekte; ve böylece kendilerinden kaynaklanabilecek herhangi bir neden dile getirmemektedirler.

3- Piyano öğretim elemanları dersleri için bireysel plan yapmamakta; bununla beraber ortaklaşa oluşturdukları ve *ECTS Bilgi Paketi`nde* yer alan planları bulunmaktadır. Öğretim elemanlarına derslerde kılavuzluk işlevi olan bu planlarda Müzik Alan Bilgisi ile ilişki kurulmamakta ve böylece bunlar Piyano dersinin farklı öğrenme alanlarını bütüncül olarak kapsamamaktadır. Görüşmelerde belirtilen ilişkilendirme noktalarının mevcut planlarda yer almamasının, planların ders tanımından yola çıkılarak ve bununla sınırlandırılarak oluşturulmuş olabileceğini düşündürmektedir.

4- Öğretim elemanlarının derslerinin izlenmesi sonucunda, Müzik Tarihi, Müzik Formları ve Çokseslendirme Bilgisi`nin derslere genel transfer düzeyi her üç dal için de “Hiç” olarak saptanmıştır. Bu tespit, bilgi aktarımının dersin planlama aşamasından itibaren ihmal edildiğini düşündürmektedir. Böylece, ilgili öğretim elemanlarının Müzik Alan Bilgisi ve Piyano dersinin ilişkilendirilmesi konusunda olumlu görüşlere sahip oldukları; buna karşın dersin planlama ve uygulama aşamalarında bunu yaşama geçiremedikleri, bunun sonucu olarak da kendi görüşleriyle uygulamaları arasında tutarsızlık olduğu saptanmaktadır. Piyano derslerinin bütüncül ve analitik bir anlayışla yürütülmesinin genellikle ihmal edildiği, daha önce yapılmış bazı çalışmalarda da ortaya konmaktadır (Yüksel, 2003; Akyıldız, Arseven ve Şentürk 2004). Görüşmelerde dile getirilen program ve öğrenciden kaynaklanan eksikler, öğretim elemanlarının bu yöndeki motivasyonunu olumsuz etkiliyor olabilir.

5- Öğretim elemanları, Müzik Alan Bilgisi`nin Piyano dersine transferinde *Anlatım*, *Soru-Cevap* vb. gibi genel öğrenme-öğretme yöntem ve tekniklerini sık kullanmaktadırlar. Diğerleriyle karşılaştırıldığında en çok kullanılan *Anlatım`dır*. Bu durum, söz konusu yöntemin çok eski, yaygın ve tüm derslerde geçerli bir yol olmasından ötürü beklenir bir sonuçtur. Bunun dışında, müziksel öğrenme-öğretme yöntemlerinden *Gösterip Yaptırma* “Çok Az” düzeyde kullanılırken; *Dinleme*, *İzleme*, *Devinme* vb. gibi çeşitli duyuları uyaran yöntemler “Hiç” kullanılmamaktadır.

Araştırmada ulaşılan bu sonuçlara dayanarak aşağıda bazı öneriler sunulmaktadır:

1- Piyano öğretim elemanlarına kılavuz niteliği taşıyan Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'ndaki Piyano ders tanımları uzmanlarca irdelenmeli ve dersler, Müzik Alan Bilgisi ile de ilişkilendirilerek bütüncül bir yaklaşımla yeniden tanımlanmalıdır.

2- Piyano öğretim elemanları kendi oluşturdukları ders planlarında, Müzik Tarihi, Müzik Formları ve Çokseslendirme dallarının Piyano dersiyile sıkı ilişkisi olan temel konularına yer vermelidir. Araştırma sürecinde ulaşılan bazı Piyano öğretim programı ve ders planları, hemen dersin ilk aşamalarından itibaren bu yöndeki ilişkilendirmeleri içermektedir (örn. Emonts ve diğerleri, 1991). Bu tür mevcut çok yönlü programlardan yararlanma yoluna gidilebilir.

3- Piyano dersleri, Müzik Alan Bilgisi ile harmanlanması sayesinde, çalınan esere hak ettiği anlam yüklenerek adeta ruh kazandırılan dersler halini alacaktır. Bundan dolayı, ilgili içerikler Piyano dersine transfer edilerek, uygulama sürecinin teorik alt yapısı oluşturulmalı, böylece çalışmaların öğrenciler için daha kalıcı hale gelmesi sağlanmalıdır.

4- Derslerde Müzik Alan Bilgisi ile bağ kurulurken, yaygın genel öğrenme-öğretme yöntemlerinin yanı sıra, işitsel, görsel ve hatta kinestetik duyuları uyarıcı, etkili ve öğrenmenin kalıcılığına hizmet edecek diğer çağcıl yöntemler de kullanılmalıdır. Ayrıca ilgili konularda *Araştırma ve Koleksiyon Oluşturma* gibi aktiviteler teşvik edilerek, kendi kendine öğrenme davranışları da desteklenmelidir.

5- Öğretim elemanları, uygulanan Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda ilgili derslerin yer almamasının bilgi transferini olumsuz etkilediğini vurgulamışlardır. Bu araştırmanın verilerinin toplanmasından bir süre sonra yürürlüğe giren 2006 programında söz konusu dersler bağımsız branşlar olarak yer almaktadır (YÖK, 2006, 32ss.). Bundan dolayı, bu derslerin varlığının Müzik Alan Bilgisi'nin Piyano dersine transfer düzeyini etkileyip etkilemediğini saptamak üzere araştırma yinelenebilir veya yeni bir araştırma yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Akyıldız, O., Arseven, A. D., Şentürk, N. (2004). "Müzikal Yapı Ön-Bilgisinin Piyanoda Eser Seçimine Etkisi." *1924-2004 Musiki Muallim Mektebi'nden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirileri*. Isparta, c.1: 139-159.
- Bağçeci, S. E. (2001). Piyano Eğitiminde Performans, Müzikal Analiz Etkileşimi. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Bastien, J. W. (1977). *How to teach Piano successfully*.2.bs. California: General Words and Music Co.
- Cortot, A. (1950). "İfade Hakkında. Tefrika: 2", (M. Fenmen, Çev.), *Müzik Görüşleri*. 1 (5), 13-14.
- Emonts F., Schmidt E., Schroth G., Vetter H.V., Ortmann P. (1991). *Lehrplan Klavier*. Kassel: Gustav Bosse Verlag.
- Ercan, N. (2003). "Piyano Eğitiminde Müzikalite Kavramının Kazandırılması Açısından Genel Yaklaşımlar." *Cumhuriyetimizin 80. Yılında Müzik Sempozyumu Bildirileri*, Malatya, 212-214.
- Ercan, N. (2008). *Piyano Eğitiminde İlke ve Yöntemler*. Ankara: Sözkesen Matbaası.
- Ernst, A. (1991). *Lehren und Lernen im Instrumentalunterricht*. Mainz: B. Schott's Söhne.
- Fenmen, M. (1991). *Müzikçinin El Kitabı*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Heilbut, P. (1993). *Klavier spielen. Früh-Instrumentalunterricht. Ein Pädagogisches Handbuch für die Praxis*. Mainz: B. Schott's Söhne.

- Kahramansoy, C. (2006). Müzik Öğretmenliği Programlarında Görevli Piyano Öğretim Elemanlarının Müzik Alan Bilgisi'ni Derse Transferi: Bir Üniversite Örneği. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Kalyoncu, N. (2004). "Müzik Öğretmeni Yeterlikleri ve Güncel Müzik Öğretmenliği Lisans Programı." *1924-2004 Musiki Muallim Mektebi'nden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirileri*, Isparta, c.2: 510-525.
- Kasap, B. T. (2004). "Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Yardımcı Çalgı Piyano Dersleri Üzerine Bir Araştırma." *1924-2004 Musiki Muallim Mektebi'nden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirileri*, Isparta, c.1:160-175.
- Kreusch-Jacob, D. (1993). *Keine Angst vor falschen Tönen*. München: Kösel.
- Kutluk, Ö. (2001). Türkiye'de Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Piyano Eğitimi. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Mayring, P. (1999). *Einführung in die qualitative Sozialforschung*. 4. bs. Weinheim: Psychologie Verlags Union.
- Neuhaus, H. (1993). *Die Kunst des Klavierspiels*. 4. bs. Leipzig: Deutscher Verlag für Musik.
- Pamir, L. (1984). *Çağdaş Piyano Eğitimi*. İstanbul: Beyaz Köşk Yayınları.
- Richter, C. (1997). "Von der Einheit der Musikpädagogik. Gedanken zum Zusammenhang von allgemeiner Musikerziehung und Instrumentalunterricht." in U. Mahler (Ed.) *Spielen und Unterrichten. Grundlagen der Instrumentaldidaktik* (ss: 9-28). Mainz: Schott.
- Tufan, S. (1995). "İyi Bir Piyano Dersinin Öğeleri Nedir?" *Mavi Nota Müzik ve Sanat Dergisi*(16), 35.
- Varró, M. (1958). *Der lebendige Klavierunterricht. Seine Methodik und Psychologie*. 4. bs. Hamburg: Simrock.
- Von Besele, H. (1965). *Das Klavierspiel*. 2. bs. Kassel: Bärenreiter.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yönetken, H. B. (1952). "Okulda <Enstrüman> Meselesi Ve Enstrümantal Müzik Faaliyetleri", *Müzik Görüşleri*, (36), 2-3.
- Yükseköğretim Kurulu [YÖK]. (1998). *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*. Ankara: YÖK Yayınları.
- _____. (2006). *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları*. Ankara: YÖK Yayınları.
- Yüksel, M. (2003). L.v. Beethoven'in Piyano Sonatlarının Öğretimine Yönelik Bir <Bütüncül Analiz Yöntemi>. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.